

НАРЕДБА № 23 ОТ 6 НОЕМВРИ 2003 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ОПЕРАТОР В ПРОИЗВОДСТВОТО НА ОБЛЕКЛО"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И
НАУКАТА*

Обн. ДВ. бр.10 от 6 Февруари 2004г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 542050 "Оператор в производството на облекло" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542050 "Оператор в производството на облекло" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиване втора степен на професионална квалификация за специалностите:

- 5420501 "Производство на облекло от текстил"
- 5420502 "Производство на облекло от кожи".

Чл. 3. (1) Въз основа на държавното образователно изискване по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 ЗПОО се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Оператор в производството на облекло".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Оператор в производството на облекло" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждозикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и програми по чл. 3, ал. 1 за професионално образование се прилагат от учебната 2004/2005 г., а за професионално обучение - от влизането в сила на тази наредба.

§ 2. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., вкл. по специалности и професии от професионалното направление "Оператори в шевно, галантерийно и обувно производство" от списъка за специалностите и професиите за професионалните училища на Министерство на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 3. Указания по прилагането на тази наредба се дават от министъра на образованието и науката.

§ 4. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 5. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Оператор в производството на облекло"

Професионално направление:	
542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия

Наименование на професията:

542050 Оператор в производството на облекло

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията "Оператор в производството на облекло" съгласно списък на професиите за професионално образование и обучение (2001) и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности		Степен на професионална квалификация	Минимално входящо образователно равнище
5420501	Производство на облекло от текстил	втора	Завършено основно образование
5420502	Производство на облекло от кожи	втора	Завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение трябва да бъде физически годен и психически здрав да упражнява професията "Оператор в производството на облекло", което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

№	Описание на трудо- вите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
			знания за	умения за	професионално- личностни качества
Специалност 5420501 "Оператор в производството на облекло от текстил"					
1. Работи с основни видове шевни машини и шевни полуавтомати за производство на облекло от тъкани и плетени текстилни материали	Основни материали: Текстилни материали (тъкани, плетени, нетъкани), помощни материали, материали за украса, шевни конци, ципове, копчета и други	Специфичните свойства и експлоатационни възможности на текстилни материали, инструменти, машини, съоръжения	Специфичните особености на технологиите за производство на облекло от тъкани и плетени материали	Поддържане на ред и чистота на работното място Извършване на елементарни регулировки за осигуряване на качествено изпълнение на машинни шевове Качествено изпълнение на технологичните операции: шиене, гладене, подлепване	Работа в йерархическа подчиненост Технологична и трудова дисциплина Устойчивост на вниманието Лична отговорност Самоконтрол Адаптивност
2. Изработва детайли и облекло от текстил, спазвайки технологичната последователност	Основни инструменти и машини: Ножица, пинсета, сантиметър,	Основните конструкции на дамско, мъжко и детско облекло от тъкани и плетени текстилни	Основните конструкции на дамско, мъжко и детско облекло от тъкани и плетени текстилни	Качествено изпълнение на технологичните операции: шиене, гладене, подлепване	Разчитане на конструктивни чертежи и технологични скици
3. Поправя грешки от технологичен характер в рамките на своите компетенции	линеал, ръчни игли, креда, шило, карфици, приспособление за разшиване и ръчно прорязване,				
4. Чертае основни конст-рукции на дамско,					

мъжко и детско
 облекло от тъкани
 и плетени
 текстилни
 материали
 5. Глади
 качествено в съ-
 ответствие с
 технологичните
 изисквания
 6. Подлепва в
 съответ-
 ствие с
 технологичните
 изисквания
 7. Работи със
 съоръже-
 ния за
 влаготоплинна
 обработка на
 облекло от текстил
 8. Всички трудови
 задачи
 изпълнява при
 спазване на
 изискванията за
 здравословни и
 безопасни условия
 на труд

основни шевни
 машини, шевни
 полуавтомати,
 съображения за
 влаготоплинна
 обработка

материали
 Основните
 методи на
 кроене на
 облекло от
 тъкани и
 плетени
 текстилни
 материали

Специалност 5420502 "Оператор в производството на облекло от кожа"

1. Работи с
 основни ви-

Основни
 материали:

Специфичните
 свойства и

Поддържане на
 ред и чистота

Работа в
 йерархическа

дове шевни
машини и шевни
полуавтомати за
производство на
облекло от кожа
2. Изработва
детайли и
облекло от
различни видове
кожи, спазвайки
технологичната
последователност
и отчитайки
характерните
особености на
видовете кожи
3. Поправя грешки
от
технологичен
характер в рамките
на своите
компетенции
4. Чертае основни
конст-
рукции на дамско,
мъжко и детско
облекло от кожа
5. Глади и лепи
качест-
вено в
съответствие с
технологичните

Лицева кожа,
кожухарски
велур, кожа от
косъм,
изкуствени
кожи, текстилни
и помощни
материали,
материали за
украса, шевни
конци, лепила,
ципове, копчета
и други
Основни
инструменти
и машини:
Ножица,
пинсета,
сантиметър,
линеал, ръчни
игли, креда,
шило,
приспособление
за разшиване и
ръчно
прорязване,
основни шевни
машини,
специални
машини,
стригачна
машина,

експлоатационни
възможности на
видовете кожи,
инструменти,
машини,
съоръжения
Специфичните
особености на
технологииите
за
производство
на облекло от
кожа
Основните
конструкции на
дамско, мъжко
и детско
облекло от
кожа
Основните
методи на
кроене на
облекло от
кожа

на работното
място
Извършване на
елементарни
регулировки за
осигуряване на
качествено
изпълнение на
машинни
шевове
Качествено
изпълнение на
технологичните
операции:
шиене, лепене,
гладене,
престригване
Разчитане на
конструктивни
чертежи и
технологични
скици

подчиненост
Технологична и
трудова
дисциплина
Устойчивост на
вниманието
Лична
отговорност
Самоконтрол
Адаптивност

изисквания
6. Подлепва в
съответ-
ствие с
технологичните
изисквания

съоръжения за
топлинна
обработка и
лепене

7. Работи със съоръжения за
топлинна обработка на
облекло от кожа

8. Всички трудови задачи
изпълнява при спазване на
изискванията за
здравословни и безопасни
условия на труд

2.2. Тенденции в развитието на професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

Производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия ще продължи да се развива преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване на устойчиво развитие на МСП се очаква опростяване на законовите, административните и данъчните условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа на МСП до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

В изпълнение на регионалните и националните програми за икономическо развитие предприятията (преобладаващо малки и средни) за производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия изпитват потребност от квалифицирана работна ръка.

Придобилите втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в производството на облекло" имат право да постъпват на работа на длъжности, които съответстват на следните професии от Националната класификация на професиите (1996 г.): 8266 "Оператори на шевни и бродировачни машини"; 8268 "Оператори на машини за обработка на кожи"; 7442 "Квалифицирани шивачи"; 7447 "Кожухари, шивачи на кожено облекло и галантерия" и др., в т. ч. допълнени при актуализиране на Националната класификация на професиите.

2.4. Възможности за повишаване на професионалната квалификация

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по дадена специалност обучаваният има право да се обучава по друга специалност от професия "Оператор в производството на облекло", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", се зачита.

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професията "Оператор в производството на облекло" обучаваният има право да се обучава по друга професия от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", като обучението му по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и част от отрасловата задължителна професионална подготовка, се зачитат.

След придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия "Оператор в производството на облекло" обучаваният има право да продължи обучението си за придобиване на трета степен на професионална квалификация.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението е подготовка на обучаваните за реализацията им по придобитата специалност в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място,

не замърсява с работата си околната среда;

- осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа;

- познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; разбира договорните отношения между работодател и работник;

- участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;

- разбира собствената си роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;

- знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти; ползва съвременните технологии за изпълнение на технически задачи от професионалната му област;

- се справя с предвидими и рутинни задачи на работното място, като осъществява кратка комуникация на чужд език без наличието на усложнения.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка (единна за всички професии от направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия")

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага санитарно-хигиенните изисквания за работа в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия;

- познава основните суровини и материали в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия, технологичното им предназначение; знае и прилага правилата за транспорт и съхранение на суровини и готови продукти;

- познава основните процеси в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия, както и машините и съоръженията, чрез които се осъществяват;

- познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица;

- умее да разчита технологична документация.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията", формирани при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка:

3.3.1. Специалност 5420501 "Оператор в производството на облекло от текстил"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при изработването на облекло от тъкани и плетени текстилни материали, като:

- познава и обслужва основните видове шевни машини;

- чертае основни конструкции на видове облекло;

- познава и прилага технологичната последователност за изработване на видове облекло; разчита технологични скици;

- адаптира се бързо за изпълнение на технологична операция при въвеждане на нови машини и съоръжения;

- познава основни, помощни и спомагателни материали за изработване на облекло;

- описва по схема общото устройство и принципа на действие на шевни полуавтомати, специални шевни машини и кройчна техника;

- познава и прилага технологията за изработване на облекло по конфекционен начин и облекло по поръчка;

3.3.2. Специалност 5420502 "Оператор в производството на облекло от кожа"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да изпълнява качествено технологичните операции при изработването на облекло от кожа, като:

- познава и обслужва основните видове шевни машини;
- чертае основни конструкции на видове облекло;
- познава и прилага технологичната последователност за изработване на видове облекло; разчита технологични скици;

- адаптира се бързо за изпълнение на технологична операция при въвеждане на нови машини и съоръжения;

- познава основни, помощни и спомагателни материали за изработване на облекло от кожа;

- познава характерните особености и приложението на специалните шевни машини и съоръжения за производство на облекло от кожа;

- познава и прилага технологията за изработване на ръкавици и облекло от кожа.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ по професията "Оператор в производството на облекло".

Учебният план определя характера и насочеността на обучаващата институция (професионално училище, професионална гимназия, център за професионално обучение и др.). Той се изгражда върху основата на учебна предметна или модулна система. Изучават се учебни предмети или модули, в които се излагат системни научни знания, съобразени с възрастовите и познавателните особености на обучаваните.

Учебната програма определя целите и задачите на обучението по съответния учебен предмет или модул от учебния план, представя тематично съдържанието на учебния материал, дава най-обща методически указания за организацията и провеждането на обучението.

Съдържанието на обучението по професия "Оператор в производството на облекло" - втора степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението

№	Професионални компетенции	Тематични области
1	2	3

Обща задължителна професионална подготовка -
единна за всички професионални направления

1. Да знае и да прилага основните правила за безопасна работа на работното място, да не замърсява с работата си околната среда	Правила и инструкции за безопасна работа Противопожарна охрана Екологична култура Долекарска помощ Вредности и професионални заболявания
2. Да осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип - да умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа	Видове общуване Принципи на деловото общуване Правила за водене на делова кореспонденция
3. Да участва при разпределяне на задачите, да съдейства и търси помощ от членовете на екипа, да се отнася с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена Да разбира собствената си роля в производството и да съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си	Организация на трудовия процес Групова динамика Мотивация и контрол Психологическа структура на трудовата дейност Потребности и способности на личността за саморазвитие
4. Да познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях	Нормиране на труда Заплащане на труда Работна заплата
5. Да познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; да разбира договорните отношения между работодател и работник	Трудово-правно законодателство Трудово-правни отношения в производственото звено (предприятието)
6. Да знае общите правила за работа с компютър и да умее да ползва програмни продукти	Конфигурация на компютъра Устройства за въвеждане и съхраняване на данни Съхраняване и намиране на информация Работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи Съвременни техно-

		логии
7.	Да се справя с предвидими и рутинни задачи на работното място, като осъществява кратка комуникация на чужд език без наличието на усложнения (Ниво А1 - А2 според общата европейска рамка за владение на чужди езици)	Комуникативна компетентност при използването на ограничен набор от предвидими и елементарни езикови средства - елементарни думи и изрази, свързани с професионалните задачи, и тяхното просто комбиниране
Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"		
1.	Да познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица	Нормативни документи в производството Организация на работното място
2.	Да познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции	Видове технологични процеси Видове машини, апарати и съоръжения Видове техническа и технологична документация
3.	Да умее да разчита технологична документация	Условни означения в технологичните документи Видове техническа и технологична документация
4.	Да познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на облекло	Основни процеси при производство на облекло Устройство на машини, апарати, съоръжения в производството на облекло
Специфична за професия 542050 "Оператор в производството на облекло" задължителна професионална подготовка		
Специалност 5420501 "Производство на облекло от текстил"		
1.	Да познава и обслужва основни видове шевни машини	Бодообразуване при грайферни и верижни шевни машини Устройство и прин-

	цип на действие Дефекти при бодо- образуване Причини за възник- ване на дефектите и начини за тяхното отстраняване
2. Да чертае основни конст- рукции на видове облекло	Размерни характерис- тики на човешкото тяло Снемане на мерки Съдържание на стан- дартните размерни таблици Основни конструкции на дамско, мъжко и детско облекло Правила за трансфор- мация на основните конструкции
3. Да познава и да прилага тех- нологичната последовател- ност на изработване на ви- дове облекло	Облекло по конфек- ционен начин Облекло по поръчка Отстраняване на до- пуснати грешки от тех- нологичен характер Разчитане на техноло- гични скици
4. Да се адаптира бързо към изменящи се условия за из- пълнение на технологична операция при въвеждане на нови машини и съоръжения	Новости за: - основните видове машини и съоръ- жения - специални шевни машини - кройчна техника
5. Да познава основни, помощ- ни и спомагателни материа- ли за изработване на облек- ло от тъкани и плетени тек- стилни материали	Текстилни суровини - класификация, строеж, химичен със- тав, свойства Видове основни и по- мощни текстилни материали Обща технология на текстилното произ- водство Спомагателни материали
6. Да познава и обслужва шев- ни полуавтомати и съоръ- жения за влаготоплинна	Полуавтомати за из- работване на илици - видове, принцип на

<p>обработка</p>	<p>действие, правила за работа Полуавтомати за пришиване на копчета - видове, принцип на действие, правила за работа Съоръжения за влаготоплинна обработка - ютии, преси и други</p>
<p>7. Да познава специални шевни машини и кроячната техника</p>	<p>Специални шевни машини, използвани в производството на облекло от тъкани и плетени текстилни материали Машини за кроене - видове, устройство, правила за работа</p>
<p>8. Да спазва технологичните изисквания при изработване на облекло от тъкани и плетени текстилни материали</p>	<p>Машинни шевове - класификация, приложение и изпълнение според технологичните изисквания Малки детайли и елементи от облеклото - видове, приложение, технологична последователност на изработване, изработване с прилагане на видове машинни шевове Джобове - видове, приложение, технологична последователност на изработване на основни видове, изработване Поясни изделия - видове, технологична последователност на изработване, изработване Раменни изделия - видове, технологична последователност на изработване, изработване</p>

Специалност 5420502 "Производство на облекло от кожа"

1. Да познава и обслужва основни видове шевни машини	Бодообразуване при грайферни и верижни шевни машини Устройство и принцип на действие Дефекти при бодообразуване Причини за възникване на дефектите и начини за тяхното отстраняване
2. Да чертае основни конструкции на видове облекло	Размерни характеристики на човешкото тяло Снемане на мерки Съдържание на стандартните размерни таблици Основни конструкции на дамско, мъжко и детско облекло Правила за трансформация на основните конструкции
3. Да познава и да прилага технологичната последователност на изработване на видове облекло	Облекло по конфигурационен начин Облекло по поръчка Отстраняване на допуснати грешки от технологичен характер Разчитане на технологични скици
4. Да се адаптира бързо към изменящи се условия за изпълнение на технологична операция при въвеждане на нови машини и съоръжения	Новости за: - основните видове машини и съоръжения - специални шевни машини - кройчна техника
5. Да познава основни, помощни и спомагателни материали за изработване на облекло от кожа	Характеристика на суровата кожа Видове обработени кожи - лицева кожа, кожухарски велур (тула), кожи на косъм Характеристика и окачествяване на обработените кожи Дефекти при обработената кожа

	Приложение на текстилни и спомагателни материали в производството на облекло от кожи
6. Да обслужва специални машини и съоръжения за производство на облекло от кожа	<p>Ръкавичарски машини - видове, принцип на действие, правила за работа</p> <p>Събирачна машина - принцип на действие, правила за работа</p> <p>Стригачни машини - принцип на действие, правила за работа</p> <p>Машини за определяне площта на кожата - видове, принцип на действие</p> <p>Съоръжения за сушене, лепене и гладене - видове, принцип на действие, правила за работа</p>
7. Да спазва технологичните изисквания при изработване на облекло от кожа	<p>Изработване на ръкавици - видове, технологична последователност на изработване</p> <p>Изработване на облекло от:</p> <p>- лицева кожа: видове, технологична последователност на изработване</p> <p>- кожухарски велур: видове, технологична последователност на изработване</p> <p>- кожа на косъм: видове, технологична последователност на изработване</p> <p>- изкуствени кожи: видове, технологична последователност на изработване</p>

5. Система за оценяване и удостоверяване

Знанията, уменията и професионално-личностните качества се оценяват според степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или с удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво:

5.1.1. По теория:

среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. По практика:

среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението му);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача от изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната система.

5.1.4. Професионално-личностните качества се оценяват в процеса на обучението по преки и косвени признаци и се отразяват на оценката по теория и практика на обучавания.

5.1.5. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода от обучението

Изпитите за придобиване на степен на професионална квалификация са два -

по теория и по практика на професията, и се провеждат в съответствие с изискванията на чл. 34 - 37 от Закона за професионално образование и обучение (ЗПОО).

Организацията и съдържанието на изпитите за придобиване на степен на професионална квалификация са съгласно чл. 34 ЗПОО.

Изпитите по теория и по практика на професията се провеждат по национални изпитни програми (чл. 36, ал. 1 ЗПОО).

Изискванията към комисиите за провеждане на изпитите за придобиване на степен на професионална квалификация са определени в чл. 35 ЗПОО. В състава на комисиите за провеждане на изпитите с равни квоти се включват представители на обучаващата институция, на работодателите, както и на работниците и служителите от отрасъла. Представителите на обучаващата институция са учители или други лица, извършващи професионална подготовка. Представителите на работодателите са с квалификация от съответната професионална област, а на работниците и служителите - с квалификация и трудов стаж не по-малък от четири години по съответната професия.]

5.2.1. Изпит по теория на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Изпълнение на общи и специфични трудови дейности при производството на облекло	- Знания за бодообразуването при грайферни и верижни машини - Знания за устройството и принципа на действие на основни видове шевни машини и съоръжения - Знания за дефектите при бодообразуване, причините за възникването им и начините за тяхното отстраняване - Знания за използваните суровини и материали - Знания за спецификата на технологията за изработване на облекло по конфекционен начин и облекло по поръчка	95
2.	Икономически и трудово-правни знания и умения	- Знания за общите принципи на трудовото законодателство - Знания за основните	5

принципи при формите и системите на заплащане на труда

Общо

100

5.2.2. Изпит по практика на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подделите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подделите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Таблица 5

№	Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3	4
1.	Спазване на изискванията за техника на безопасност, охрана на труда и организация на работното място	<ul style="list-style-type: none"> - не застрашава живота и здравето на себе си и на околните при изпълнение на изпитното задание - умее безопасно да работи с машини в производствения цех и на работното място - разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция - умее да оказва първа помощ на пострадал при авария в производствения цех (при пожар, наранявания и др.) - спазва изискванията да не замърсява околната среда при изпълнение на изпитното задание 	10
2.	Самостоятелност при изпълнение на задачата	- степен на самостоятелност	10
3.	Изпълнение на съответните операции	- спазва изискванията при изпълнение на операциите	20
4.	Качество на готовото изделие	- изделието е изработено по еталон без отклонения	60
		Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Документите, с които се удостоверява придобитата степен на професионална квалификация, са регламентирани в чл. 38 ЗПОО.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета и ДОИ за придобиване на квалификация по професии.

6. Изисквания за материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

Когато обучението по професията се осъществява в училище, максималният брой на учениците в паралелка (обучение по теория) е 26, а за практика учениците от паралелката се разделят на групи съгласно Наредба № 7 от 2000 г. за определяне броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена (обн., ДВ, бр. 4/2001 г.; изм. и доп., бр. 49/2002 г.).

За постигане целите на обучението материалната база трябва да обхваща:

6.1. Учебен кабинет - в него се провежда обучението по теория на професията.

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, маса за изработване на основни кройки, технически средства и аудиовизуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и други).

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, хартия за изработване на основните кройки, шивашки метър, линеал, ножица, кош за отпадъци.

6.1.3. Учебни помагала - табла с мостри на основни, помощни и спомагателни материали за съответната специалност /на конци, на копчета, на шевни игли, на плетачи и ножове за оверлог машини, на ножове за илична машина, схеми за образуване на различните видове машинни бодове, схеми за устройството на различните видове машини, диапозитиви за организация на работните места в професията (специалността), филми за технологичната последователност на изработване на различни видове облекла и начина на работа, комплект учебници по всички изучавани предмети.

6.2. Учебна работилница

В учебни работилници се провежда обучението по практика на професията. Те се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми и едно работно място за обучаващия.

Работното място на обучавания е в съответствие с нормативите за извършване на съответната дейност и методическите изисквания. За работно място се счита площта, върху която се намират: машини, съоръжения и инвентар, необходими за работа. При разполагането на работните места са спазени изискванията за осветеност, необходим работен фронт и функционална близост с необходимите суровини и материали.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

6.2.1. Основно оборудване:

6.2.1.1. За изработване на облекло от тъкани и плетени материали - шкафове

или хранилище за основни и помощни материали, кройчна маса за скрояване на изделие, щендер за основни кройки, работна маса за извършване на ръчни операции, грайферни и верижни шевни машини, гладачна маса, парна ютия, електрическа ножица за кроене и устройство за заточване на ножа, щендер за окачване на готови изделия.

6.2.1.2. За изработване на облекло от кожа - към посоченото в т. 6.2.1.1 оборудване още и обикновена ютия (без пара).

6.2.2. Помощно оборудване - ножица, кожухарско ножче, шивашки метър, креда, четка за почистване от креда, линеал, молив за чертане, ръчни игли, машинни игли, резервни части за шевните машини, шило, бодец за почистване от конци, карфици, напръстник, съд за вода, тампон за омокряне, шаблони за пречупване на детайли, пашпалер за веревна лента, четки и кошчета за почистване на работното място, картони-поръчка, листове за скициране.

6.2.3. Инструменти - отвертка, клещи, пинсета, приспособление за вдяване на конец, приспособления за разшиване и за ръчно прорязване, приспособление за стригане.

6.3. Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на вътрешните работи, Министерство на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, видовете технологични процеси, ергономичните, естетичните изисквания и методическите указания.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

Право да преподават теория по отделните специалности имат лица, притежаващи висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" със съответната специалност.

7.2. По практика:

Право да преподават практика по отделните специалности имат лица, притежаващи висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" със съответната специалност, както и учители по практика по съответната специалност.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс по нови технологии и материали за актуализиране на професионалните им знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.